

Dr hab. Inż. Elżbieta Gajek prof. UW

Warszawa, 20.05.2025

00-312 Warszawa

ul. Dobra 55

E-mail: e.gajek@uw.edu.pl

Recenzja dorobku naukowego
dr Katarzyny Papaji
w postępowaniu habilitacyjnym w dyscyplinie językoznawstwo

1. Informacje o kandydatce

Pani Katarzyna Papaja uzyskała tytuł magistra filologii angielskiej w zakresie języka angielskiego w biznesie i metodyce nauczania języka angielskiego w 2003 roku na Uniwersytecie Jagiellońskim. Stopień doktora nauk humanistycznych uzyskała na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach za pracę zatytułowaną *A Qualitative Evaluation of Content and Language Integrated Learning (CLIL) in Polish Secondary Education* napisaną pod kierunkiem prof. dr hab. Marii Wysockiej. Posiada także dyplom z zakresu nauk amerykańskich uzyskany w 2001 roku w Studium Nauk Amerykańskich przy Uniwersytecie Jagiellońskim oraz dyplom podyplomowych studiów menadżerskich uzyskany w 2004 roku w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie. W 2003 roku rozpoczęła pracę jako nauczycielka języka angielskiego w Zespole Szkół Technicznych w Bytomiu, a następnie pracowała w 15 instytucjach edukacyjnych w Krakowie jako lektor, wykładowca, w Katowicach jako asystent, starszy wykładowca, lektor, dyrektor metodyczny, prodziekan, w Koninie jako Kierownik Katedry i wykładowca. Od 2019 roku pracuje jako adiunkt badawczo-dydaktyczny w Instytucie Językoznawstwa na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. W roku akademickim 2009/2010 pracowała jako wykładowca w kolegium językowym w Schaffhausen w Szwajcarii.

2. Ocena osiągnięcia naukowego

Osiągnięcie naukowe przedstawione przez dr Katarzynę Papaję do recenzji w postępowaniu habilitacyjnym nosi tytuł: **Rola nauczyciela w zintegrowanym kształceniu przedmiotowo-językowym (CLIL)**. Jest to monografia autorska zatytułowana *A Reflective CLIL Teacher: A Way to Enrich the CLIL Teaching Professional Practice in the Polish Context* wydana w wydawnictwie Brill w 2024 roku.

Ocena osiągnięcia jest przeprowadzona na podstawie Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z dnia 20 lipca 2018, tekst ujednolicony Dz.U z 2021 r poz. 478, 619, 1630, 2141, 2232, według zasad ustalonych w art. 219 i kryteriów oceny wskazanych w art. 267.

Wydawnictwo Brill znajduje się w wykazie czasopism ogłoszonym przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego na podstawie art. 267 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 i 619) na poziomie II z punktacją 200 pkt, dodatkowo za monografię w naukach humanistycznych dolicza się 100 punktów.

Tak więc warunek formalny, czyli wymaganie, że monografia jest opublikowana w wydawnictwie znajdującym się w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit a w 2024 roku w momencie składania wniosku o nadanie stopnia doktora habilitowanego zostało spełnione.

3. Dane naukometryczne

Dane naukometryczne odnoszące się do osiągnięć Habilitantki są zróżnicowane w zależności od źródła:

Scopus preview wskazuje liczbę 128 cytowań (bez autocytowań 119), indeks Hirscha 5.

Web of Science: liczba cytowań 92 (bez autocytowań 89), indeks Hirscha 4.

Google scholar: liczba cytowań 435 (bez autocytowań 407) indeks Hirscha 9.

Zatem liczba cytowań jest bardzo wysoka. Warto zauważyć, że Habilitantka nie ma zwyczaju częstego cytowania własnych publikacji. Podobnie indeks Hirscha na poziomie 5-9 należy uznać za wysoki, gdyż bazy te nie są sprawiedliwe dla nauk humanistycznych.

Liczba punktów w zmieniających się wykazach ministerialnych odpowiednio do czasu wydania publikacji wynosi 1125. Jest to liczba, która wydaje się duża, to jednak nie odzwierciedla znacznie większej wartości naukowej pracy Habilitantki, gdyż ważne publikacje w monografiach wieloautorskich są zbyt nisko punktowane w wykazach ministerialnych w porównaniu z czasopismami, co jest krzywdzące dla ich autorów.

4. Ocena osiągnięcia głównego

W monografii wskazanej jako osiągnięcie główne Habilitantka podejmuje ważny temat znaczenia refleksji zawodowej nauczyciela w praktyce edukacyjnej. Przedstawia stan wiedzy na temat refleksji wskazując na jej wielowymiarowość. Następnie charakteryzuje refleksyjnego nauczyciela podkreślając znaczenie jego osobowości wyznawanych wartości i emocji, które pojawiają się w interakcjach z uczniami, procesie nauczania, koncentrując się na związkach emocji i refleksji nad własnymi doświadczeniami zawodowymi.

Habilitantka koncentruje się na obszarze CLIL rozumianym jako formalne nauczanie dwujęzyczne w kontekście polskiego systemu edukacyjnego. Nie wyklucza jednak doświadczeń nauczania CLIL zdobywanych przez nauczycieli, podejmujących zagadnienia CLIL w ramach prowadzonych przedmiotów, np. w międzyprzedmiotowych projektach edukacyjnych. Bardzo sprawnie wybiera zagadnienia uniwersalne, bez wnikania w szczegóły wynikające, np. z reformy przeprowadzonej w polskiej edukacji latach 2017-2019. W

przeglądzie badań nad problematyką dotyczącą nauczyciela CLIL opisuje doświadczenia w różnych krajach i różnych systemach i tradycjach edukacyjnych.

Zarówno przedstawienie zdolności do refleksji zawodowej, jak i charakterystyka nauczyciela CLIL są dość idealistyczne. Nie jest to jednak zarzut, gdyż przedstawiony jest szeroki przegląd możliwych podejść i cech, które mogą służyć jako odniesienie w konkretnych przypadkach, bez nadmiernych wymagań jednostkowych.

Następnie Habilitantka przechodzi do precyzyjnego opisu przeprowadzonych badań ilościowych i jakościowych z udziałem licznych nauczycieli języka angielskiego nauczających treści różnych przedmiotów w trzech typach szkół. Autorka przeprowadziła kwestionariusze, wywiady oraz przeanalizowała dzienniki nauczycieli. Wyniki analizy jakościowej i ilościowej ukazują zagadnienie w sposób pogłębiony.

Badani nauczycieli pracowali w większości w modelu programowym (model A) z intensywnym użyciem języka, czyli z założenia poziom znajomości języka wśród uczniów i nauczycieli był wysoki. Jednak w badaniach uczestniczyli także nauczyciele szkół podstawowych. W przedstawionych badaniach Autorka nie odnosi się jednak do zagadnień związanych z poziomem biegłości językowej uczniów i modelem integracji języka i treści określającym intensywność użycia języka obcego i ojczystego podczas zajęć CLIL w doświadczeniach nauczycieli. Oba zagadnienia mogły mieć wpływ na postawy nauczycieli wobec CLIL, metody i strategie pracy oraz ich emocje.

Podsumowując, zagadnienia znaczenia wielowymiarowej refleksji pedagogicznej nie są nowe – są rozważane od ponad 100 lat. Podobnie podejście CLIL, które od czasu raportu sir Allena Bullocka w 1975¹ roku musiało odczekać ponad 20 lat, aby znaleźć miejsce w teorii i praktyce dydaktycznej na początku 21 stulecia. Są to zagadnienia trudne w wymiarze (1) indywidualnym obejmującym tożsamość i przygotowanie nauczyciela do pracy oraz oczekiwania uczniów, (2) organizacyjnym – system edukacyjny z dominującym podziałem na przedmioty wpływa na system kształcenia nauczycieli, w którym nauczanie treści międzyprzedmiotowych nie znajduje odpowiedniego miejsca, oraz (3) społeczno-kulturowym, gdyż kultura często stawia nauczycielom bardzo wysokie wymagania, a nie zapewnia zasobów materialnych i społecznych umożliwiających ich spełnienie. Habilitantka potrafiła sprawnie odnieść się miejsca i roli nauczyciela, jako głównej osoby wpływającej na rozwój i wyniki pracy ucznia.

Stwierdzam, że monografia Habilitantki stanowi oryginalne i nowatorskie opracowanie zagadnienia kluczowej roli nauczyciela w podejściu CLIL. Habilitantka przedstawiła badania i praktykę CLIL w różnych kontekstach edukacyjnych. Jednocześnie w sposób pogłębiony scharakteryzowała i przedstawiła postawy polskich nauczycieli CLIL pracujących w języku angielskim. Habilitantka potrafiła precyzyjnie określić zakres zainteresowań badawczych i przedstawić właściwie ukierunkowaną, pogłębioną analizę oraz przeprowadzić odpowiednie badania przy założonych ograniczeniach pola badawczego. Może stanowić to model podejścia badawczego i praktycznego w obszarze wspólnym dla językoznawstwa i dydaktyki i treści

---

¹ Bullock, A. (1975). *A language for life: report of the Committee of Inquiry appointed by the Secretary of State for Education and Science under the chairmanship of Sir Alan Bullock*. London: HMSO.

przedmiotowych. **Monografia wnosi znaczący wkład w dydaktykę CLIL i rozwój dyscypliny językoznawstwo.**

5. Lista publikacji i osiągnięcia dodatkowe

Ocenę monografii wskazaną jako osiągnięcie główne trzeba uzupełnić o ocenę innych prac znajdujących się w jej dorobku publikacyjnym: jedną monografię napisaną samodzielnie (poza zrecenzowaną powyżej) i jedną napisaną wspólnie z dr Barbarą Muszyńską, 16 artykułów w czasopismach polskich i zagranicznych, 33 rozdziały w pracach zbiorowych, w tym w znaczących wydawnictwach zagranicznych oraz jedną recenzję. Dr Katarzyna Papaja była współredaktorką 4 monografii wieloautorskich. Habilitantka precyzyjnie określiła jakościowo i ilościowo swój udział w pracy nad publikacjami wieloautorskimi. Oświadczenia 25 współautorów pozwalają na dokładne określenie ich roli w przygotowaniu wspólnych publikacji.

Tematy publikacji Habilitantka ułożyła w spójne cykle poświęcone:

- tematyce CLIL:(1) nauczycielowi CLIL, (2) uczniowi CLIL, (3) systemowemu podejściu do CLIL;
- nauczycielowi języka obcego;
- aspektom interkulturowym, cyfrowym i genderowym wpływającym na postawy i aspiracje studentów i nauczycieli języka angielskiego.

Przedstawione w nich podejścia, analizy i wyniki badań wskazują, że Habilitantka potrafi holistycznie, wnikliwie i twórczo obserwować zjawiska zachodzące podczas nauczania i uczenia treści przedmiotowych w języku obcym. Uwzględnia perspektywę ucznia. Krytycznie przedstawia wpływ decyzji systemowych na praktykę w zakresie CLIL. W analizach porównawczych podejścia do CLIL wskazuje na czynniki kulturowe i interkulturowe w badanych kontekstach: niemieckim, holenderskim i polskim. Odnosi się do praktyki CLIL w językach innych niż angielski, czyli niemieckim, francuskim i hiszpańskim. Krytycznie analizuje materiały CLIL. Habilitantka wspólnie z dr Barbarą Muszyńską przygotowała poradnik dla nauczycieli wprowadzający ich w tematykę i praktykę CLIL, w którym pogłębiona refleksja naukowa jest w przystępny sposób uzupełniona o bardzo przydatne materiały praktyczne. Po zapoznaniu się z publikacjami wskazanymi jako dodatkowe wyraźnie widać, że Habilitantka potrafi wyodrębnić różne pola badawcze w zakresie swoich zainteresowań naukowych. Wyniki badań, które przeprowadziła wpływają na lepsze rozumienie problematyki CLIL w polskiej szkole, z uwzględnieniem kontekstu, roli i miejsca głównych uczestników, których to zagadnienie dotyczy.

Pewien niedosyt wynika z faktu, że CLIL na poziomie nauczania zintegrowanego na pierwszym etapie edukacyjnym i w niższych klasach drugiego, czyli w klasach 1-3, 4-6 oraz w przedszkolach nie znajduje się w obszarze zainteresowań Habilitantki. Może z tego wynika, że w odniesieniach do literatury nie znalazła się publikacja Ewy Kołodziejkiej i Stuarta Simpsona

z 1998², która jest ważnym polskim wkładem w rozwój CLIL, wtedy jeszcze nazywanego *Language across the curriculum*, której autorzy proponują bardzo interesujące podejście do intensywnej pracy nad językiem i treściami przedmiotowymi z młodszymi dziećmi z uwzględnieniem różnego rodzaju eksperymentów.

Stwierdzam, że wymóg posiadania znaczącego dorobku naukowego poza osiągnięciem głównym jest spełniony.

6. Ocena istotnej aktywności naukowej w więcej niż jednej uczelni czy instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej

Kryterium wykazywania się istotną aktywnością naukową w więcej niż jednej uczelni, w szczególności zagranicznej zostało przez Habilitantkę spełnione. Habilitantka bardzo aktywnie uczestniczy w działalności naukowej. Wygłosiła 92 referaty na 60 konferencjach w Polsce i 32 zagranicznych.

Habilitantka pracowała w kilku uczelniach w kraju (zob. pkt. 1). Prowadzi także szeroką międzynarodową działalność naukową. Brała udział w projektach międzynarodowych naukowych i dydaktycznych. Prowadziła badania i zajęcia na Uniwersytecie Pedagogicznym we Fryburgu w Niemczech. Kontakty międzynarodowe owocowały publikacją wyników przeprowadzonych badań lub organizacją konferencji naukowych. Aktywnie brała udział w wymianie Erasmus+ w programie Teaching Staff Mobility. Prowadziła zajęcia w 10 uczelniach zagranicznych, nawiązując jednocześnie kontakty naukowe.

Habilitantka jest aktywną recenzentką prac naukowych. Recenzowała prace dyplomowe – licencjackie i magisterskie, artykuły zgłaszane na konferencje. Współpracowała z licznymi polskimi i zagranicznymi wydawnictwami czasopism recenzując teksty dotyczące CLIL. Recenzowała także monografie wieloautorskie wydane w wydawnictwach zagranicznych i skrypty wydane przez Uniwersytet Zielonogórski. Była także recenzentką w konkursie grantów wewnętrznych IDUB przyznawanych przez Uniwersytet Wrocławski.

7. Kierowanie projektami badawczymi i udział w projektach badawczych finansowanych ze środków zewnętrznych

Dr Katarzyna Papaja uczestniczyła w licznych projektach międzynarodowych jako polski partner i wykonawca. Inicjowała i prowadziła wiele projektów we współpracy międzynarodowej, które były realizowane bez dofinansowania. Uczestniczyła także w przygotowaniu wniosków czterech projektów, które nie uzyskały dofinansowania.

---

² Kołodziejska, E., Simpson, S. (1998) *Language across the curriculum: Network processing and material production in an international context*. Strasbourg: Council of Europe Publishing.
<https://www.ecml.at/en/Resources/ECMLresources/ID/89>. Dostęp: 8.05.2025.

8. Osiągnięcia dydaktyczne, organizacyjne i popularyzujące naukę.

Habilitationka ma bardzo duże doświadczenie organizacyjne. Uczestniczyła w organizacji 17 konferencji naukowych w Polsce i za granicą: w Turcji, na Cyprze, w Niemczech. Była członkiem rad naukowych 10 konferencji w Polsce i za granicą, w tym dwóch wielokrotnie w kolejnych latach.

Habilitationka ma bardzo bogate doświadczenie dydaktyczne jako nauczycielka w szkole średniej w szkołach językowych i w firmach. Przygotowywała uczniów do egzaminów językowych, języka angielskiego w biznesie i medycynie. Jest autorką „Repetytorium Maturzysty”. Pracując na uczelniach wyższych prowadziła liczne kursy z praktycznej nauki języka angielskiego, dydaktyki języka obcego, pedagogiki, pragmatyki językowej i komunikacji interkulturowej. Prowadziła kursy doskonalenia zawodowego wprowadzające nauczycieli w problematykę CLIL. Poprowadziła 128 prac licencjackich i 46 magisterskich. Zrecenzowała 112 prac licencjackich i 34 magisterskie.

Ma również zagraniczne doświadczenie dydaktyczne. Pracowała w kolegium w Szwajcarii. Była zapraszana na wykłady gościnne. Uczestniczyła w programie „Masters of Didactics” na Uniwersytecie w Aarhus w Danii i w stażu na Uniwersytecie w Warwick w Wielkiej Brytanii. Jedenastokrotnie prowadziła wspomniane już wcześniej zajęcia w 10 uczelniach zagranicznych w ramach Programu Erasmus+.

Habilitationka ma doświadczenie menadżerskie w instytucjach edukacyjnych jako dyrektor metodyczny w szkole językowej Empik, kierownik Katedry Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Koninie oraz prodziekan ds. Kierunku Filologii Angielskiej i Kierunku Lingwistyka dla Biznesu w Wyższej Szkole Europejskiej im. Ks. Józefa Tischnera w Krakowie.

Ponadto koordynowała działalność koła naukowego, uczestniczyła w komisjach rekrutacyjnych, komisjach egzaminacyjnych i dyplomowych. Była opiekunem praktyk pedagogicznych. Jako koordynator programu Erasmus+ zajmowała się studentami przyjeżdżającymi na studia filologiczne na Uniwersytet Śląski.

Aktywnie uczestniczyła w działaniach popularyzujących naukę. Prowadziła liczne warsztaty dla nauczycieli na temat CLIL, m.in. w Katowicach, Toruniu, Koninie i Warszawie. Prowadziła warsztaty i wykłady dla uczniów szkół średnich w ramach wielu inicjatyw popularyzatorskich: „Mobilny Uniwersytet Młodzieży”, Edukatorium obywatelskie. Uczestniczyła w organizacji Śląskiego Festiwalu Nauki.

9. Inne informacje

Habilitationka uczestniczyła jako stypendystka w kongresie AILA w 2008 roku w Essen w Niemczech. Jest laureatką trzech konkursów w Uniwersytecie Śląskim. Pełniła funkcję konsultanta i recenzenta w Centralnej Komisji Egzaminacyjnej. Jest ekspertem Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Aktywnie działa w katowickim oddziale Polskiej akademii Nauk, w Polskim Towarzystwie Neofilologicznym i w Stowarzyszeniu na Rzecz Jakości w Nauczaniu Języków Obcych (PASE).

10. Konkluzja recenzji

Stwierdzam, że przedłożony do oceny dorobek naukowy dr Katarzyny Papaji w szczególności osiągnięcie główne, czyli monografia opublikowana w wydawnictwie Brill znajdującym się w wykazie, o którym mowa w art. 267 ust 2 pkt 2 lit a Ustawy prawo o szkolnictwie wyższym i nauce spełnia wymóg formalny (art. 219 ust. 1 pkt 2 Ustawy). Habilitantka znacząco powiększyła swój dorobek naukowy w okresie od uzyskania stopnia doktora. Mimo że przeprowadzone rozważania nie obejmują teorii i praktyki CLIL na dwóch pierwszych etapach edukacyjnych oraz ograniczają się do praktyki CLIL z językiem angielskim z udziałem uczniów na poziomie znajomości języka B2+, C1, treści zawarte w monografii i w licznych artykułach w czasopismach i w rozdziałach w książkach **stanowią znaczący wkład teoretyczny i praktyczny w rozwój dziedziny językoznawstwo**, w rozumienie roli nauczyciela i kontekstu edukacyjnego podczas wdrażania CLIL w nauczanie języków obcych na poziomie szkoły średniej i wyższej. Na podstawie przedłożonych dokumentów i oświadczeń współautorów można dokładnie ustalić w jakim stopniu opracowanie wydzielonego zagadnienia jest indywidualnym wkładem osoby ubiegającej się o stopień doktora habilitowanego (wymóg wynikający z art. 219 ust 3 pkt 2 Ustawy). Ponadto Habilitantka wykazała się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni (wymóg wynikający z art. 219. ust 3 Ustawy) i znaczącą aktywnością w różnych obszarach życia naukowego. Dlatego ocena przedstawionych do recenzji osiągnięć dr Katarzyny Papaji jest **pozytywna. Wnioskuje o dopuszczenie Habilitantki do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego, którego celem byłoby nadanie Jej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo.**

